

Nastavna jedinica: *Nove ideje i ideologije. Doba kolonijalizma i imperijalizma.*
Vojno- politički savezi.

Odgojno-obrazovni ishodi na razini nastavne jedinice

Učenik:

1. objašnjava ideologije 19. stoljeća
2. analizira kolonijalnu i imperijalnu politiku
3. objašnjava nastanak vojno-političkih saveza

Odgojno-obrazovni ishodi na razini aktivnosti

Učenik:

1. navodi obilježja konzervativizma, liberalizma, nacionalizma, socijalizma i marksizma temeljem usporedne tablice
2. objašnjava imperijalnu politiku europskih država na primjeru Kine i Afrike temeljem slikovnih i pisanih izvora
3. navodi uzroke i posljedice nastanka vojno-političkih saveza Antante i Trojnog saveza temeljem rada na tekstu

Tehnički koncepti

koncept vremena i prostora, koncept uzroka i posljedice, koncept rada s povijesnim izvorima, koncept kontinuiteta i promjene, koncept povijesne perspektive, koncept usporedbe i sučeljavanja

Sredstva, pomagala, digitalni alati

udžbenik, povijesna karta, računalo, LCD projektor/pametna ploča, radni materijali u pripravi nastavnika

Oblici vrednovanja

Vrednovanje za učenje i Vrednovanje kao učenje

Povezanost s nastavnim predmetima

Hrvatski jezik

SSŠ HJ A.1.1. Učenik sluša i opisuje tekstove različitih vrsta, oblika, funkcionalnih i situacijskih stilova te govori i sudjeluje u razgovoru s određenom svrhom.

Etika

SSŠ ETK A.1.1. Učenik određuje moralna i etička pitanja.

SSŠ ETK B.1.1. Učenik prepoznaje važnost moralnoga i etičkoga promišljanja i djelovanja za svoju i dobrobit drugih ljudi te zajednice.

Povezanost s međupredmetnim temama

Učiti kako učiti

A.4/5.1. Učenik samostalno traži nove informacije iz različitih izvora, transformira ih u novo znanje i uspješno primjenjuje pri rješavanju problema.

A.4/5.2. Učenik se koristi različitim strategijama učenja i samostalno ih primjenjuje u ostvarivanju ciljeva učenja i rješavanju problema u svim područjima učenja.

B.4/5.4. Učenik samovrednuje proces učenja i svoje rezultate, procjenjuje ostvareni napredak te na temelju toga planira buduće učenje.

D.4/5.2. Učenik ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno surađuje u različitim situacijama i spreman je zatražiti i ponuditi pomoć.

Poduzetništvo

A 4.1. Primjenjuje inovativna i kreativna rješenja.

Osobni i socijalni razvoj

A.4.1. Razvija sliku o sebi.

A.4.2. Upravlja svojim emocijama i ponašanjem.

A.4.3. Razvija osobne potencijale

B.4.1. Uviđa posljedice svojih i tuđih stavova/postupaka/izbora.

B.4.2. Suradnički uči i radi u timu.

B.4.3. Preuzima odgovornost za svoje ponašanje.

Građanski odgoj i obrazovanje

A.4.3. Promiče ljudska prava.

Zdravlje

B.4.1.A Odabire primjerene odnose i komunikaciju.

B.4.1.B Razvija tolerantan odnos prema drugima.

Prijedlog aktivnosti

Uvodni dio (5 min.)

U uvodnom djelu sata nastavnik postavlja pitanja učenicima Što je „Dugo 19. stoljeće“? Koja su njegova obilježja? Nakon što su učenici ponudili odgovore, nastavnik navodi kako će se učenici kroz tri aktivnosti upoznati s obilježjima ideologija koje se javljaju nakon Bečkog kongresa, uzrocima i posljedicama imperijalizma i kolonijalizma te uzrocima nastanka vojno - političkih saveza.

Glavni dio (35 min)

Aktivnost 1. koncept vremena i prostora, koncept uzroka i posljedice, koncept usporedbe i sučeljavanja, koncept kontinuiteta i promjene

Tijekom prve aktivnosti učenici radom u paru čitaju tekst u udžbeniku (str.15.) i u unaprijed pripremljenu tablicu (radni materijal u pripravi nastavnika, prilog1.) upisuju temeljne ideje, odnos prema vlasti, ciljeve i predstavnike konzervativizma, liberalizma, nacionalizma, socijalizma i marksizma kako bi usporedili njihova stajališta.

Nastavnik prati aktivnost učenika, po potrebi daje dodatna objašnjenja. Nakon 10-tak minuta, nastavnik proziva jednog ili više učenika da prezentiraju svoj uradak. Nastavnik sluša odgovore, iste po potrebi nadopunjuje i daje dodatna objašnjenja.

Aktivnost 2. koncept vremena i prostora, koncept uzroka i posljedice, koncept kontinuiteta i promjene, koncept usporedbe i sučeljavanja, koncept povijesne perspektive, koncept rad s povijesnim izvorima

Tijekom druge aktivnosti učenici se dijele u dvije grupe. Obje grupe trebaju pročitati tekst na str. 16. udžbenika, a potom svaka analizira svoju karikaturu.

Prva grupa objašnjava imperijalnu politiku europskih država na primjeru Kine temeljem slikovnog izvora (udžbenik, str.16.).

Druga grupa objašnjava imperijalnu politiku europskih država na primjeru Afrike temeljem slikovnog izvora (prilog 2.). Svaka grupa odgovara na unaprijed postavljena pitanja. Svoje odgovore zapisuju u bilježnicu.

Grupa 1.

Pomno promotri karikaturu *Velike sile u borbi oko Kine* (udžbenik st.16.) i argumentirano odgovori na pitanja. Tko je prikazan na karikaturi? Ako znaš, imenuj prikazane likove (ili barem države koje predstavljaju). Što likovi rade? Opiši. Kakav je odnos među likovima? Postoji li neki sukob? Obrati pažnju na godinu nastanka karikature. Na što te to upućuje? Što znači tekst

pod slikom? Što misliš, koju poruku karikatura šalje? Tko bi mogao podržati ovu karikaturu? Zašto? Tko bi se mogao protiviti ovoj poruci? Zašto? Koji je stav autora karikature? Je li pozitivan ili negativan?

Grupa 2.

Pomno promotri karikaturu *Kolosej Rhodes* (prilog 2.) i argumentirano odgovori na pitanja. Tko je prikazan na karikaturi? Što radi? Opiši. Obrati pažnju na godinu nastanka karikature. Na što te to upućuje? Što znači tekst pod slikom? O kojoj politici karikatura svjedoči? Koju poruku šalje? Tko bi mogao podržati ovu karikaturu? Zašto? Tko bi se mogao protiviti ovoj poruci? Zašto? Što misliš, čiju perspektivu prikazuje karikatura?

Nastavnik prati aktivnost učenika, po potrebi daje dodatna pojašnjenja. Nakon izvršene aktivnosti u razgovoru s učenicima nastavnik potvrđuje točnost njihovih odgovora. Kako bi provjerila usvojenost ishoda, nastavnik postavlja dodatna pitanja: Što je kolonijalizam? Što potiče kolonijalnu politiku? Potom traži od učenika da prouče povijesni zemljovid (prilog 3.) i odgovor na pitanja: Koja zemlja je postala najveća kolonijalna sila svijeta? Gdje sve ima kolonije? Nabroji Francuske kolonije. Gdje ih ima najviše? Što misliš, koje su posljedice imperijalne politike za kolonije?

Nastavnik sluša odgovore, iste po potrebi nadopunjuje i daje dodatna objašnjenja.

Aktivnost 3. koncept vremena i prostora, koncept uzroka i posljedice, koncept rad s povijesnim izvorima

Tijekom treće aktivnosti zadatak je učenika da temeljem rada na tekstu navodu uzroke i posljedice nastanka vojno-političkih saveza Antante i Trojnog saveza.

Nastavnik prati aktivnost učenika. Nakon 5-7 minuta rada na tekstu nastavnik, s ciljem provjere razumijevanja, postavlja pitanja: Zašto nastaju vojno-politički savezi? Koji je savez nastao prvi- Antanta ili Trojni savez? Koje su zemlje bile članice Antante, a koje Trojnog saveza? Zašto su se europske države razvrstale upravo u ta dva saveza? Što je zajedničko državama Antante, odnosno državama Trojnog saveza? Koje su posljedice nastanka vojno-političkih saveza?

Nastavnik sluša odgovore, iste po potrebi nadopunjuje i daje dodatna objašnjenja.

Završni dio (5 min)

Na kraju sata provodi se Vrednovanje za učenje i Vrednovanje kao učenje.

Vrednovanje za učenje provodi se rješavanjem zadataka kojim provjeravaju usvojenost ishoda (prilog 4.)

Vrednovanje kao učenje provodi se kroz Holističku rubriku za samoprocjenu uspješnosti učenja (prilog 5.)

Literatura

1. Ivan Brigović, Željko Holjevac, Tomislav Šarlija. *Sat Povijesti 2* Udžbenik iz povijesti za drugi razred četverogodišnjih strukovnih škola. ALFA. Zagreb. 2026.
2. Kurikul nastavnog predmeta Povijest za strukovne škole na razini 4.1 i 4.2 Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih. 2025.
3. Priručnik *Digitalne tehnologije kao potpora praćenju i vrednovanju*, e-škole, CARNet, Zagreb, 2018.
4. Ivan Dukić, Maja Katušić, Stipe Ledić, Miroslav Šašić. *Povijesti 3* Udžbenik iz povijesti za treći razred gimnazija. ALFA. Zagreb. 2020.
5. Marina Ćurković. PROSTOR I VRIJEME 3 Slijepi zemljovidi sa zadacima Novi vijek. ALFA. 2020.

Prilog 1.

Usporedna tablica: Ideologije 19. stoljeća

	konzervativizam	liberalizam	nacionalizam	socijalizam/ marksizam
temeljne ideje				
odnos prema vlasti				
ciljevi				
predstavnici				

Usporedna tablica: Ideologije 19. stoljeća

	konzervativizam	liberalizam	nacionalizam	socijalizam/ marksizam
temeljne ideje	stabilnost, tradicija, vjera, moral, autoritet	sloboda pojedinca, jednakost pred zakonom	svaki narod ima pravo na slobodu	socijalna pravda, jednakost
odnos prema vlasti	podržava postojeći poredak, protiv naglih promjena i revolucija	ograničena vlast, ustav, parlamentarizam	podržava stvaranje nacionalnih država	protiv postojećeg poretka, zagovara njegovo rušenje
ciljevi	očuvanje poretka uspostavljenog nakon Napoleona	političke slobode, privatno vlasništvo, slobodno tržište	demokratizacija i stvaranje nacionalne države	društvo bez nepravde i klasnih razlika
predstavnici	/	/	/	Karl Marx, Friedrich Engels

Prilog 2.

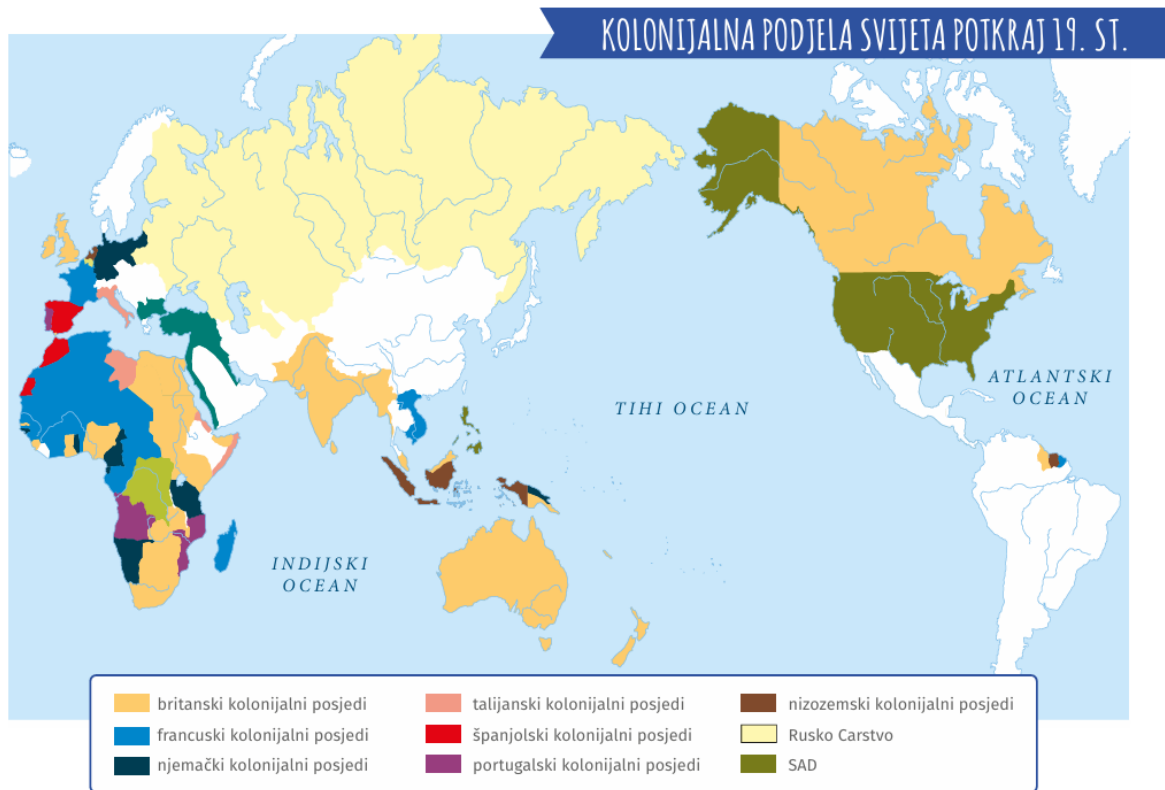
Cecil Rhodes bio je britanski političar, državnik i poduzetnik koji je u Africi stekao ogromno bogatstvo, ali je ujedno utemeljio kolonijalni imperij britanske južne Afrike. U Afriku je doputovao kao mladić kako bi se liječio do tuberkuloze.

Kolosej Rhodes (The Rhodes Colossus)

Karikatura iz britanskog satiričnog lista Punch (10. 12. 1892.)

Ivan Dukić, Maja Katušić, Stipe Ledić, Miroslav Šašić. Povijesti 3 Udžbenik iz povijesti za treći razred gimnazija. ALFA. Zagreb. 2020., str. 223.

Prilog 3.

Ivan Dukić, Maja Katušić, Stipe Ledić, Miroslav Šašić. Povijesti 3 Udžbenik iz povijesti za treći razred gimnazija. ALFA. Zagreb. 2020., str. 222.

Prilog 4. Kratka provjera usvojenosti ishoda (s odgovorima)

1. Objasni pojmove

Liberalizam _____

Konzervativizam _____

Imperijalizam _____

Mogući odgovori:

Liberalizam - ideologija koja je zagovarala slobodu pojedinca i jednakost pred zakonom. Zalaže se za privatno vlasništvo i slobodno tržište. Vlast se ograničava ustavom, a moć proizlazi iz volje većine.

Konzervativizam – želio sačuvati poredak utvrđen bečkim kongresom 1815. Zagovarali su autoritet vlasti, tradiciju, vjeru i moral. Iako su prihvaćali novine, bili su protivnici prevrata i naglih, brzih promjena.

Imperijalizam- politika velikih sila koja žele gospodariti drugim državama, osvojiti njihov teritorij i stvoriti velika carstva (imperije)

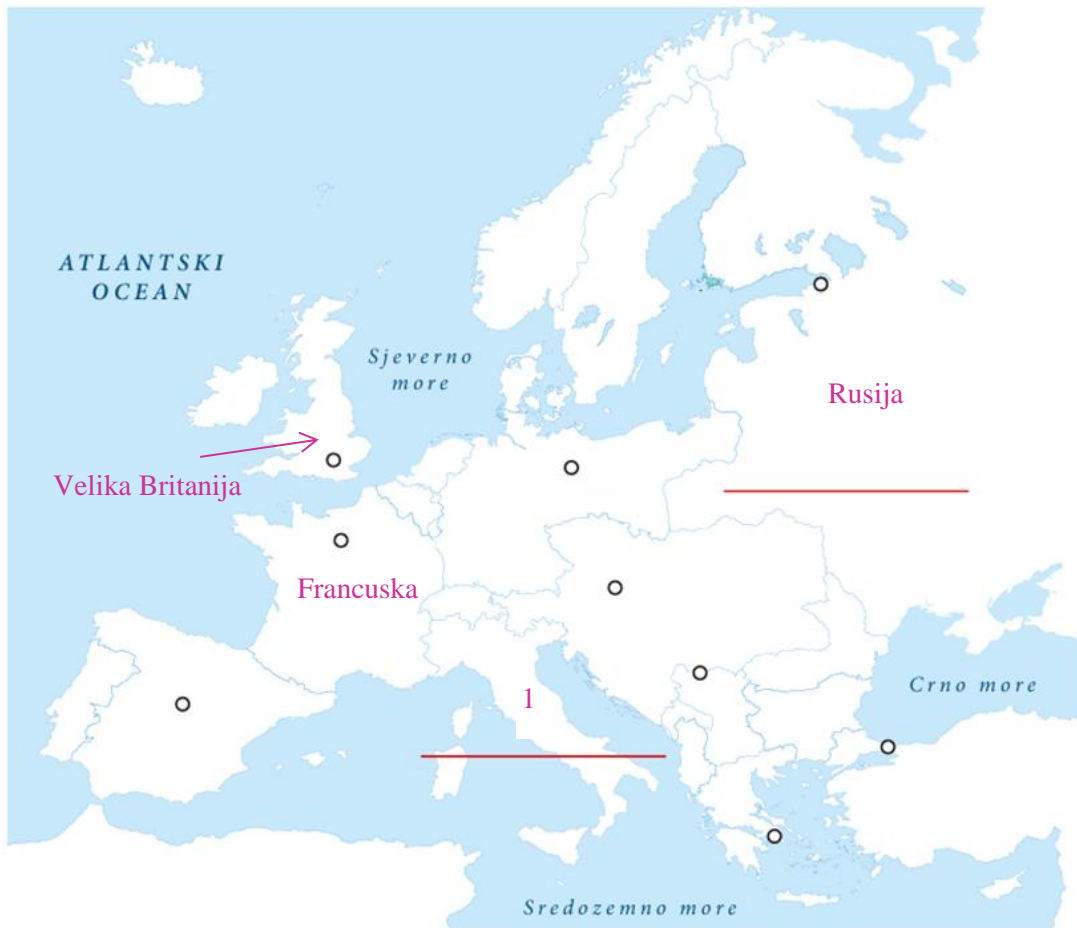
2. Pomno prouči slijepi zemljovid pa odgovori na pitanja.

Marina Ćurković. PROSTOR I VRIJEME 3 Slijepi zemljovidi sa zadatcima Novi vijek. ALFA. 2020., str. 44

2.1. Označi države članice Antante (na karti napiši imena država)

2.2. Na karti brojem 1 označi državu koja se priključila Dvojnom savezu 1882.

3. Koje se zemlje nalaze na sukobljenim stranama u „Marokanskim krizama” početkom 20. stoljeća? Zaokruži točan odgovor.

- A. Italija i Francuska   B. Njemačka i Rusija   C. Francuska i Njemačka

Točan odgovor: **C**

4. Koje su zemlje bile vodeće kolonijalne sile? Zaokruži točan odgovor.

- A. Italija i Francuska   B. Velika Britanija i Francuska   C. Njemačka i Velika Britanija

Točan odgovor: **B**

Prilog 5.

Vrednovanje kao učenje - Holistička rubrika za samoprocjenu uspješnosti učenja

RAZINE OSTVARENOSTI KRITERIJA	OPISNICE
	Razumijem sve o čemu smo danas učili. Mogu o tome što sam saznao/saznala poučiti i ostale učenike u razredu.
	Čini mi se da dobro razumijem sve što smo danas učili.
	Razumijem većinu, ali ne sve što smo danas učili. Moram još učiti.
	Većinu sadržaja koje smo danas učili ne razumijem i ne mogu ponoviti. Potrebna mi je pomoć.